

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22.02.16

Adam Bodnar

VII.7202.1.2016.MM

Pan

Krzysztof Jurgiel

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie artykułu *Czystka w ARiMR opóźnia wypłatę unijnych pieniędzy. Bieda Rolnika* („Gazeta Wyborcza” z dnia 18 lutego 2016 r.), z zaniepokojeniem powziął wiadomość o tym, że **wielu rolników nie otrzymało wciąż dopłat za rok 2015, pomimo prawidłowego wypełnienia wniosków**. Nie mogą oni uzyskać od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiRM) informacji o planowanym terminie dokonania wypłat należnych im świadczeń, podczas gdy część rolników otrzymała dopłaty na podstawie poprzedniego harmonogramu wypłat jeszcze jesienią ubiegłego roku. Jako faktyczny powód późniejszego niż w latach poprzednich wypłacania dopłat wskazano w artykule zwolnienia, jakich dokonano w oddziałach regionalnych ARiRM, a także problemy z funkcjonowaniem odpowiedniego systemu informatycznego.

Z informacji zamieszczonych na stronie internetowej ARiRM wynika, że od 1 grudnia 2015 r. do 18 lutego 2016 r. ARiMR wypłaciła w ramach dopłat bezpośrednich za 2015 rok 3,38 mld złotych. Pieniądze zostały przekazane na konta bankowe 794 tys. rolników. Z kolei od 16 października do 30 listopada 2015 roku ARiMR wypłacała zaliczki na poczet tych płatności. Przekazano 2,68 mld złotych. Pieniądze trafiły do około 1,071 mln rolników.

Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich za 2015 rok złożyło wiosną 2015 r. 1,35 mln rolników. Całkowita koperta finansowa przeznaczona na realizację tych dopłat wynosi 14,49 mld złotych. **Dotychczas Agencja wypłaciła łącznie 6,06 mld złotych, a więc mniej niż połowę wszystkich świadczeń.** Przepisy prawne jako ostateczny termin wypłacenia świadczeń wyznaczają 30 czerwca 2016 r.

Opisana sytuacja budzi **obawy Rzecznika dotyczące respektowania przez ARiRM zagwarantowanej w art. 32 Konstytucji zasady równości.** Brak bowiem podstaw do różnicowania traktowania rolników w zakresie terminu wypłacania im dopłat. Trudno wskazać istotną cechę relewantną, która różniłaby poszczególne podmioty uprawnione do dopłat i uzasadniałaby tak znaczne różnice w terminach ich wypłacania. **Naruszona może być również zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wywodzona z art. 2 Konstytucji.** Rolnicy po spełnieniu wymaganych przez prawo warunków mają bowiem prawo oczekiwać przejrzystych zasad wypłacania im należnych dopłat i terminowego działania ARiRM. Do tej pory dopłaty za rok ubiegły były wypłacane wszystkim rolnikom w terminie do końca marca roku następnego. **Fakt, że termin do wypłaty świadczeń jeszcze nie minął, nie eliminuje obaw Rzecznika w tym zakresie.** Oczywiście jest, że korzystający z dopłat rolnicy planują szereg inwestycji z uwzględnieniem oczekiwanych środków. Należy również mieć na względzie specyfikę działalności rolniczej, która wymaga podjęcia szeregu nakładów na początku roku kalendarzowego. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego z zasady zaufania obywateli do państwa wynika, że *„ochronie konstytucyjnej podlegać musi zaufanie obywateli nie tylko do litery prawa, ale przede wszystkim do sposobu jego interpretacji przyjmowanej w praktyce stosowania prawa przez organy państwa, zwłaszcza, gdy praktyka jest jednolita i trwała w określonym okresie czasu, zaś przepisy na gruncie których owa praktyka została ukształtowana nie pozwalają na przyjęcie jej oczywistej bezzasadności. Określając treść konstytucyjnej zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa nie można ignorować podstawowego faktu, iż w świadomości społecznej treść prawa rozpoznawana jest przede wszystkim ze sposobu jego interpretacji w praktyce stosowania prawa przez organy państwowe”* (wyrok TK z 27 listopada 1997 r., sygn. akt U 11/97). Ewentualna zwłoka w wypłatach należnych świadczeń

powinna być uzasadniona w ocenie Rzecznika szczególnymi okolicznościami, a także wiązać się z możliwością uzyskania przez rolników dokładnej informacji co do terminu, w którym zostanie im wypłacone świadczenie. W ocenie Rzecznika problemu może nie rozwiązać propozycja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotycząca wprowadzenia kredytów preferencyjnych dla rolników oczekujących na płatności bezpośrednie. Wiąże się ona bowiem z szeregiem dodatkowych formalności, stanowiących uciążliwość dla rolników, której nie mogli być oni świadomi w chwili składania wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich. Mogą więc oni nie chcieć korzystać z tej formy rekompensaty późniejszego terminu wypłacenia dopłat.

Pragnę zwrócić również uwagę Pana Ministra, że Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie występował już do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w sprawach dotyczących nieprawidłowości w działaniu ARiRM. Przykładowo można wskazać na wystąpienie RPO z dnia 4 stycznia 2016 r. (VII.7202.30.2015.AWO) dotyczące wielomiesięcznego rozpatrywania przez ARiRM wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich, wystąpienie RPO z dnia 10 września 2012 r. (RPO/706111/12/I/120.1.RZ) dotyczące problemów z uzyskaniem pomocy w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, wystąpienie RPO do Prezesa ARiRM z dnia 28 maja 2014 r. (III.7069.2.2014.IM) dotyczące wstrzymywania wypłat rent strukturalnych, a także wystąpienie RPO do Prezesa ARiRM z dnia 20 czerwca 2014 r. (I.7005.7.2014) w sprawie rozpatrywania wniosków właścicieli gospodarstw rolnych o przyznanie pomocy w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych wyżej obaw Rzecznika dotyczących wypłacania dopłat dla rolników przez ARiMR.

Podpis na oryginale